

Izhaja enkrat na mesec.

Cena:

za vse leto 25.— D.
za pol leta 12.50 D.
Posamezna številka stane 2 D.Rokopisi se ne vračajo.
Uredništvo in upravnništvo:
Ljubljana,
Komenskega ul. 12.

JUGOSLOVANSKI

OBRRTNIK

Izhaja enkrat na mesec.

Cena inseratom:

Pri enkratni objavi

1/1 strani 240.— Din.
1/2 strani 120.— Din.
1/4 strani 60.— Din.
1/8 strani 40.— Din.
1/12 strani 20.— Din.

GLASILO „JUGOSL. TRGOVSKE-OBRTNE ZVEZE“ V LJUBLJANI.

Ureditev strokovnega šolstva v Sloveniji je vprašanje naše obrti in industrije.

Zgodovina je in bo ostala najboljša učiteljica človeštva in čudno je le to, kako malo se jo upošteva. Videli smo to ob priliki svetovne vojne in vidimo to po vojni. Gospodarske krize so bile vedno naravne posledice vojne in vedno je bilo potrebno velikopoteznih akcij, da se jih je srečno premagalo. Naravno je, da je gospodarska kriza, ki je zavlada po vsej Evropi po svetovni vojni, večja kot njene prednice; saj pa je bila tudi svetovna vojna največja vojna v zgodovini. Čim težja je kriza, tem učinkovitejša sredstva so potrebna za njeno ozdravitev. Preizkušena zdravila, ki so učinkovita pa najdemo v zgodovini. Zadnja velika gospodarska kriza, ki so jo bili deležni tudi naši kraji, je bila v srednji Evropi v letih 1866 do 1870. Priznati se mora da so se takrat poprijele vse prizadete države sanacijskega dela z vso smotrenostjo in da so na podlagi trdnega organizacijskega načrta izvedle občudovanja vredna administrativna dela.

Povsod vidimo, da je bil prvi korak, ki so ga storile ustanovitve gospodarskih komisij oziroma gospodarskih svetov. Le tak gospodarski svet, v katerem morajo seveda biti zastopani resnični strokovnjaki iz vseh panog gospodarskega življenja, le tak gospodarski svet je zmožen izdelati velikopotezen program, le on bo lahko stavil take konkretne predloge, ki odgovarjajo krajevnim potrebam in ki bodo tudi resnično lahko rešili naše gospodarstvo gotovega pogina. Priznati moram, da se je ta misel tudi pri nas načela. Že leta 1920. je namreč izšla naredba o ustanovitvi gospodarskega sveta. Na žalost pa se ta naredba še do danes ni izvršila. Na žalost pravim, ker bi ravno pri nas, v državi večnih kriz, gospodarski svet bil oni, ki bi lahko vršil nemoteno svoje delo in na ta način obvaroval razvoj sanacije pred večnimi diskontinuitetami.

Gospodarsko življenje ne prenaša diskontinuitete, ki sledi iz večne menjave vodilnih oseb v ministerstvih. Še manj pa prenaša gospodarstvo brezprogramnost in nesistematičnost organizatornega dela. Delo brez kontinuitete, brez programa in sistema pa ne more dovesti nikdar do pravega in resnično dobrega cilja.

Kar velja za celo državo v splošnem in za kar bi imel skrbeti omenjeni gospodarski svet, to velja pa še v večji meri za slovenski del države. Iz tega sledi, da moramo imeti poleg centralnega gospodarskega sveta tudi še slovenski nadstrankarski gospodarski svet. Obupno stanje, v katerega je v teku malih let po prevratu zašlo naše gospodarstvo, predvsem imam tu v mislih našo obrt in industrijo, nam to kategorično vелеva. Nikdo mi ne bo ugovarjal, ako trdim, da je bodočnost ravno slovenskega dela naše države zavisna le od pravičnega razvoja našega obrta in naše industrije. Priroda sama in naš dosedanji razvoj nam kaže pot po katerem moramo hoditi, da izvršimo svojo dolžnost napram sebi, bodočemu rodu in državi.

Naša zemlja je v poljedelskem oziru pasivna, to je vsem znano. Bogata pa je na prirodnih silah. To sta bila dva glavna vzroka, da se je pri nas že davno razvila obrt in industrija. Priroda sama je prisilila našega človeka, da se je moral začeti pečati z obrtjo in domačo industrijo zato, da si je omogočil obstanek na domači grudi. Razumljivo je zato tudi, da se je pri njemu razvila iznajdljivost, pridnost in žilavost, ki so zase zopet predpogojna svojstva za obrtnika, tehnika in tudi industrijca.

Ako smo mogli pred vojsko kot eden najrevnejših narodov bivše Avstrije, ki nas je v kulturnem, socialnem in gospodarskem oziru le toliko upoštevala, v kolikor je to odgovarjalo celokupnim in specijalnim interesom nemštva, če smo se tedaj mogli vzdržati na višini, ki je omogočala eksistenco in konkurenčno zmožnost našega obrtnika in tehnika, mislim da smo s tem dokazali, da imamo vse

za obrt in tehniko potrebne kvalitete. Ni nam torej potreba ubupavati, pač pa moramo zbrati vse sile, iti moramo vsi na delo, da si ustvarimo v naši svobodni narodni državi samo iz lastnih moči zopet na višku stoječo armado obrtnikov, tehnikov in kvalificiranih delavcev. Le oni narodi, ki so si znali ustvariti produktivne sile, so se dokopali do blagostanja.

V stanju, v katerem se danes nahajamo mi, bomo pa zmagali na domačem in na svetovnem trgu le tedaj, ako si bomo znali vzgojiti zadostno število kvalitetnih delavcev. Kako si jih vzgojimo, to je pa ravno naloga strokovnjakov šolnikov, ena prvih nalog gospodarskega sveta za Slovenijo. V tem slovenskem gospodarskem svetu, morajo pa ravno tako kot v centralnem gospodarskem svetu biti tudi v prvi vrsti zastopani resnični strokovnjaki vseh panog našega gospodarstva in šele v drugi vrsti zastopniki vseh političnih strank. Glavna dolžnost slednjih bi bila ta, da skrbе za takojšnjo izvršitev sklepov gospodarskega sveta, ne glede na politično situacijo. S tem preidem k prvemu konkretnemu predlogu, to je: Prvo kar moramo imeti, je nadstrankarski gospodarski svet za Slovenijo. V tem gospodarskem svetu morajo biti v prvi vrsti zastopani resnični strokovnjaki vseh panog našega gospodarstva in šele v drugi vrsti zastopniki vseh političnih strank. Glavna dolžnost slednjih bi bila ta, da skrbе za takojšnjo izvršitev sklepov gospodarskega sveta, ne glede na politično situacijo.

Le na ta način bi se mogla doseči absolutno potrebna kontinuiteta pri reševanju gospodarske krize. Ves program za delo, ki bi ga imel gospodarski svet, hočem obravnavati ob drugi priliki. Danes se hočem omejiti le na eno glavnih nalog, ki se mora v najkrajšem času rešiti, sicer bo škoda za naše obrtništvo nedogledna in nepopravljiva. To je vprašanje ureditve strokovnega šolstva v Sloveniji.

Zavedam se, da je tema, ki se peča s šolstvom v splošnem jako nepriljubljena in za predavatelja najbolj nevhvaležna, to

pa radi tega, ker se pri nas vse preveč o tem govori in piše. Govori in piše pa se le o splošnem šolstvu, skoro neznan je pa ustroj, organizacija, namen in pomen strokovnega šolstva.

Strokovno šolstvo je že v bistvu tako različno od drugih vrst šol, da se mi zdi potrebno govoriti o tem nekoliko obširneje. Preobrat, ki ga je prinesla svetovna vojna, je imel v socialnem in gospodarskem oziru za posledico popolno premaknitev produkcijskih in eksistenčnih pogojev. Dočim so pa drugi narodi v vseh panogah uprave in na vseh gospodarskih poljih imeli zadostno število kvalificiranih ljudi, je preobrat našel nas popolnoma nepripravljene. Dočim so razpolagale druge države z dovoljnim številom tehnično nabrazhenih ljudi in zadostnim številom kvalificiranih delavcev, je skoro ves naš srednji stan obstojal le iz takozvanih učenih poklicev.

Namesto da bi takoj vse sile vrgli na organizacijo institucij za vzgojo kvalificiranih delavcev in ustvarjanje produktivnih sil, se je izvršila izgraditev vseh vrst učilišč, ki nam bodo dale sicer stotine znanstvenikov, doktorjev, uradnikov, umetnikov itd., ki jih gotovo tudi rabimo, pomislilo se pa ni, da bodo vsi ti ljudje pri našem obubožanem narodu brez produktivnih moči morali podleči in da bodo na svoja stara leta proklinjali usodo, ki jim je velela izbrati si učen poklic. Gospoda, tudi onih par sto inženjerjev, ki nam jih bodo vzgojile naše tehniške visoke šole, ne bodo mogli rešiti položaja, ker armada oficirjev brez podoficirjev in izurjenega moštva ne pomeni nič. Kdo pa naj nam da tehnične podoficirje in strokovno kvalificirano moštvo? To vprašanje so druge države sijajno rešile. Da so ga pravilno rešile, se mi zdi potrebno posebej naglašati, to nam kaže njih preteklost in sedanost, ne dvomim niti za en trenutek, da bo tudi bodočnost potrdila pravilnost naziranja omenjenih držav in sicer naziranje, da je neobhodno potrebno izgraditi šolstvo ne samo za učene poklice, ampak tudi za obrtnika in delavca. Ako primerjamo izdatke teh držav za strokovno šolstvo z izdatki za ostale ljudske, srednje in tudi visoke šole, bi se moralo pač posvetiti tudi najzakrajnejšemu starokopitnežu, da mi nismo na pravi poti. S številkami Vas nočem dolgočasiti, pač pa jih imam na razpolago. Za strokovno šolstvo izdajajo imenovane države stotine in stotine milijonov in skoro polovico toliko kot za ostalo drugo šolstvo. Nekaj uradne statistike naj ilustrira moje trditve. V šolskem letu 1925/26 je bilo na Čehoslovaškem skupno do 1248 strokovnih šol z okroglo 260.000 učenci. Od teh je bilo 31 državnih obrtnih šol,

57 specialnih strokovnih šol, 48 državnih šol za domačo obrt, 7 deželnih in 11 mestnih in privatnih obrtnih specialnih šol, 116 šol za žensko obrt ter 1873 trgovskih in obrtnonadaljevalnih šol. Država je izdala samo za te šole lani 50 milijonov Kč, to je okroglo 100 milijonov Din.

In mi gospoda, razen ene srednje tehnične šole, to je bivše državne obrtne šole v Ljubljani, imamo v Sloveniji le še eno strokovno šolo za puškarstvo, par manjših institucij za domačo obrt in okoli 65 obrtno nad. šol. Za preko 10.000 obrtniških vajencev v Sloveniji imamo torej 65 slabo organiziranih obrt. nad. šol in za te je prispevala država letos 100.000 Din.

Bivša državna obrtna šola, ki se danes imenuje srednja tehniška šola, ne more imeti več privlačne sile za starejše učiteljske moči z večletno strokovno prakso, ker smatrajo celo najmlajše moči to šolo le za prehodno stacijo do druge boljše dotirane privatne službe. Glavni princip strokovne šole je, da nastavlja le prvovrstne strokovnjake, specialne izobrazbe in daljše prakse so glavni pogoji za kvalifikacijo. Razume se pa, da ne sme na drugi strani glede honorarjev vladati birokratizem in ozkosrčnost. Kako naj vzbuja učitelj strokovnjak v učencih ljubezen do dela, ako vidi in čuti sam, da si s še tako točnim in vestnim delom ne zasluži toliko, da bi brez skrbi lahko živel golo življenje. Ako vidi, da si njegovi absolventi v privatnih službah zaslužijo po 2 do 5 krat toliko kot on. Nezmožnost nadaljnje izobrazbe vsled pomanjkanja tozadevnih sredstev ga potiska v ozadje in v letih, ko bi moral biti najbolj produktiven, opazi, da je v nazorih predčasno zaostal.

Že danes konkurirajo na našem trgu vzlic visokim zaščitnim carinam tuje države s celo vrsto produktov z nami. Kot drastičen izgled naj navedem Kropo: 1 kg železa postavljen v Podnart stane toliko kot 1 kg dunajskih žebeljev istotam. Da je žebeljarstvo v Kropi treba nadomestiti z drugo domačo industrijo, je potemtakem jasno.

Takih primerov je na stotine. Pregledati bi se torej moglo na licu mesta le krajevne prilike in potrebe. Na drugi strani vidimo spet, da je tudi glede kvalitete produktov treba remedure. Čeravno je cela vrsta tujih produktov vsled visoke carine veliko dražja, jih vendar občinstvo zahteva, ker je pač njih kvaliteta večkratno boljša od domačega izdelka. Iz tega sledi: 1. Dvigniti moramo produkcijo kvantitativno ali kvalitativno. 2. V onih krajih, kjer se domača oziroma vdomačena obrt in industrija ne izplača več, je nujno potrebno nadomestiti jo z drugo. O tem pa pozneje.

Kvalitativno pa dvignemo produkt le na ta način, da izobrazimo producenta. Ob tej priliki hočemo opozoriti na neki moment, na katerega se ne polaga skoro nobene važnosti, to je vzgojevalni moment strokovnega šolstva in to je: dajte vsakemu človeku možnost zaslužka in sicer neomejno možnost, ki zavisi le od spretnosti in pridnosti posameznika in videli boste, da izgine ali da se vsaj ublaži ona karakteristična poteza Slovencev, znana pod imenom foušija. Foušija, zavist, je eden po mojem mnenju glavnih vzrokov našega propadanja, ona je ono gorje, ki nam jemlje pri drugih narodih ugled in ki rodi kot absolutno negativno svojstvo toliko gorja, ne da bi zavidljivcu prineslo najmanjše koristi. To zlo pa se da le odpraviti z vzgojo. In ravno vzgoja v strokovnih šolah ima največ izgleda za odpravo karakteristične hibe. To pa zato, ker vzbuja delo v delavnicah že kot tako, in še posebej njega pravilno pojmovanje, pri njih neko solidarnost in medsebojno kolegijalnost, ki ga nisem zapazil pri nobenem drugem zavodu. Vidni produkti dela silijo učence do medsebojnega tekmovanja, kar je vse nekaj drugega kot takozvano štrebarstvo, ki se pojavlja v drugih zavodih. Posebne prirojene zmožnosti pridejo pri delu do veljave in posebne spretnosti vzbujajo v učencih respekt, dočim ne imponira sama pridnost nobenemu normalno nadarjenemu fantu. Ako si torej vzgojimo armado tehnikov in kvalificiranih delavcev, smo dosegli dvoje, namreč: dvignili smo kvalitativno produkt in kar je še važnejše, vzgojili smo si narod, ki bo pojmoval in presojal tudi druge višje naloge s širšega in praktičnejšega stališča in obzorja. Važno pri tem pa je, da ne izgradimo samo strokovno šolstvo, ampak da ga tudi prilagodimo našim potrebam in prilikam. Kar smo prevzeli od bivše Avstrije, je bilo prikrojeno za takratne razmere in ne more nikdar služiti našim potrebam in prilikam.

Iz gornjega sledi, da je absolutno potrebno enotno vodstvo, ki naj bi spojilo ves organizem strokovnega šolstva v Sloveniji v eno celoto, čije posamezni deli bi pa bili prilagodeni krajevnim potrebam in prilikam, zares udi živega organizma. O tem še pozneje.

Prva naloga gospodarskega sveta za Slovenijo mora torej biti: da uredi vprašanje uprave in administracije strokovnega šolstva. Ker je delokrog tako obširen, da ga ni mogoče opravljati kot bolj postransko quantite negligible, ampak je tu potreben poseben samostojen resort, se mora konstituirati pri gospodarskem svetu poseben odsek za profesionalno nastavo. Naloga tega odseka bo, da uredi čimprej program glede razširjenja kakor tudi

glede reorganizacije posameznih že obstoječih obrtnih šol in podobnih institucij v Sloveniji.

A. K.:

Obrtne pravice vdov in otrok.

(Konec.)

Vdova sme izvrševati nadaljevanje obrta po možu le tedaj, ako dokaže, da je res obstajalo zakonito zakonsko razmerje. Ako obstojijo kaki tozadevni dvomi, mora vdova te sama z dokazi odstraniti. Obrtno oblastvo pa ji ne sme zabraniti nadaljevanje obrta, ako ona ne more predložiti poročnega lista, a sicer dokaže z drugimi viri obstoj zakona.

Nadaljevanje obrta po obrtnikovi smrti je mogoče na troje način:

- a) nadaljevanje po vdovi,
- b) nadaljevanje za račun nedoletnih do dedščine upravičenih otrok in vnukov, ter
- c) konkurenca med vdovo in otroci (vnuki).

Vdova ima pravico do nadaljevanja obrti samo za časa njenega vdovstva; kakor hitro se vnovič poroči, njena pravica ugasne. V tem slučaju se nadaljevanje obrta prepove, obrtni list odnosno koncesija se odvzame in v obrtnem registru črta. Niti obrtno oblastvo ji tu ne more ničesar pomagati.

Obrtni red pripisuje to predpravico vsaki vdovi brez izjeme, bodisi revni, bodisi bogati in ne glede ali je ona dedinja ali ne. **Osebnost in pravne kakovosti** vdove nikakor **ne prihajajo v poštev**, ona zavzema tu izjemno privilegirano stališče, na katerem se ne da ničesar izpreminjati. Ta privilegij vdove sicer ugasne, kakor hitro se zopet omoži; je pa njeno stališče tako močno zavarovano, da ta privilegij zopet oživi, ako zopet postane vdova.

Privilegij vdove velja tudi za ločene vdove, ako se ločitev zakona ni izvršila vsled njene krivde.

Vdova, ki upravičeno nadaljuje po pokojnem možu, ima vse one pravice, kakor jih je imel njen mož. Ker ji torej pristojajo vse obrtne pravice v onem obsegu kakor možu, lahko podjetje poveča, osnuje nadaljna obratovališča in podružnice. **Zunanja označba obratovališča nosi ime njenega moža.** Kakor je obrt podvržen raznim omejitvam (zakup, namestništvo, prisilen zakup, prisilna uprava), tako je deležen tudi vseh pravic.

Vdova sama pa more obrt nadaljevati **le pod pogojem**, ako združuje v sebi vse one lastnosti, ki so za izvrševanje obrta potrebni. Ako z ozirom na njeno osebo obstojajo izključevalni razlogi v smislu § 5. obrtnega reda, pridejo ti vpoštev samo za presojo zanesljivosti z ozi-

rom na osebno izvrševanje obrta, ne pa za obstoj njene pravice do nadaljevanja obrta za njen račun. Ako se ji mora vsled izključevalnih razlogov zabraniti nadaljevanje obrti po njej sami, tedaj ona pravice vdove še ne izgubi, pač pa more obrt nadaljevati bodisi po namestniku, poslovodji ali pa po zakupniku. Ta pravica se vdovi ne sme odvzeti tudi v onih slučajih ne kot kazni, ki jih predvideva § 139., točka a) obrtnega reda; odvzame se ji samo osebno izvrševanje obrta.

Nadaljevanje obrti ne pomenja premoženjsko-pravnega prehoda od moža na vdovo ali nedoletne otroke, ampak je to nadaljevanje samo obrtnopravne narave z ozirom na dovoljenje obratovanja. Zakon pravi, da se obrt nadaljuje „na račun“ vdove ali otrok; **ves obrat se torej vodi za njen (njih) dobiček ali izgubo.** Nadaljevanje obrta torej ne gre na račun premoženja prejšnjega obrta, umrlega obrtnika, ampak je to novo podjetje. **Upniki prejšnjega obrtnika ne morejo seči po tem podjetju**, ki ga vodi vdova na prejšnje obrtne pravice svojega moža. **Vdova, ki nadaljuje izvrševanje obrtnih pravic svojega pokojnega moža, na svoj račun, odgovarja z obratom samo za terjatve svojih upnikov.** Edino za njene obveznosti in nadaljevanja obrta jo morejo upniki prijemati. Vsaka eksekucija na obrt ali koncesijo za terjatve je popolnoma izključena in nedopustna. S smrtjo obrtnika ugasnejo tudi vse zastavne pravice pridobljene na njegov obrt.

Obratovanje za račun nedoletnih do dedščine upravičenih otrok in vnukov.

Descendenti t. j. otroci in vnuki imajo po obrtnikovi smrti pravico nadaljevati obrt, dokler ne dosežejo polnoletnosti. Kdo izmed nedoletnih dedičev se šteje med upravičene, o tem se je ravnati po določenih občnega državl. zakona o dednem pravu. Nezakonski otroci ali vnuki umrlega obrtnika nimajo pravice do nadaljevanja obrti. Pravico ima torej samo zakonsko potomstvo, nezakonsko potomstvo je od te pravice izključeno.

Nasprotno pa ima nezakonski otrok samice ali pa nezakonski otrok vdove, ki je bil rojen za časa njenega vdovstva, pravico potomstva po nezakonski materi. To pa iz razloga, ker so tudi nezakonski otroci upravičeni dediči po nezakonski materi. Nezakonski otroci imajo torej pravico, da nadaljujejo obrt po svoji nezakonski materi.

Otroci iz drugega zakona vdove po obrtniku nimajo pravice do nadaljevanja obrti, ker jim manjka značaj potomstva po umrlem obrtniku.

Konkurenca med vdovo in otroci (potomstvom). V slučaju, da po obrtnikovi smrti ostanejo vdova in otroci, nastane

konkurenca med njimi. Ti slučajji so najbolj pogosti. Tudi glede tega ima obrtni red točna določila. Kakor je obojica imela do obrtnikove smrti v njem svojega vzdrževalca, tako naj obrtnikova pravica daje vsem možnost za preživljanje.

Otroci in vdova imajo skupno pravico do nadaljevanja obrti, ako umrli obrtnik ni ukrenil kako drugače. Ako je obrtnik odločil, da se obrt nadaljuje samo na račun vdove ali obratno, obvelja njegova volja. Tudi se eden ali drugi tej pravici odpove; vendar ga nihče ne more prisiliti, da se izjavi, ali bo obrt dejansko izvrševal ali pa se tej pravici odpovedal. Ker je pravica do nadaljevanja vsem skupna, lahko vdova ali pa otroci bodisi vsak za se bodisi skupno obrtnemu oblastvu naznanijo, da bodo obrt nadaljevali. Ako ni zadržkov, vzame obrtno oblastvo to naznanje. Posledica pa je, da se more tudi pri obojestranski prijavi vršiti samo eno skupno obratovanje, ne pa dvoje ločenih. Kako prideta oba dela do dejanskega izvrševanja njiju skupne pravice odn. kako si jo delita, o tem ne odloča več obrtno oblastvo, pač pa sodišče.

Ako je umrli obrtnik testamentarično postavil vdovo za glavnega dediča, s tem ona še ni dobila pravice, da sme nadaljevati obrt sama in za svoj račun. Po strogem tolmačenju tozadevnih določil obrtnega reda, mora namreč obrtnik v svojem testamentu **imenoma** navajati onega, komur hoče on zapustiti pravico do nadaljevanja obrti. Ako tega ne navede imenoma, imajo do nadaljevanja obrti vsi skupno pravico. Ta pravica je namreč javnopravnega značaja ter brez nadaljnjega ne spada v svoto onih pravic, ki sicer sestavljajo zapuščino.

Ako se kdo odreče pravici do nadaljevanja obrti, ne nastanejo s tem nobene težave; ostalim upravičencem ostane skupna.

S tem člankom smo hoteli naše obrtnike, njihove vdove in otroke opozoriti na pravice, katere jim nudi obrtni red.

Novi volilni red Zbornice za trgovino, obrt in industrijo.

V „Službenih novinah“ št. 156 z dne 14. julija t. l. je razglašen novi volilni red Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani, ki določa: Na podlagi pooblaščenja člana 267 fin. zak. za 1927/28 t. l. predpisujem sledečo

UREDBO

o reorganizaciji in volilnem redu Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Naziv in področje zbornice.

Člen 1. — Trgovsko-obrtniška zbornica v Ljubljani, organizirana na osnovi zakona od 29. junija 1868. leta, drž. zak. št. 85, o organizaciji trgovskih in obrtniških zbornic in na podlagi na-

redbe celokupne vlade za Slovenijo od 14. novembra 1918. leta, št. 118, „Uradni list“ št. 11, razširjena na celo Slovenijo, se izpreminja v Zbornico za trgovino, obrt in industrijo. Službeni naziv zbornice je:

Zbornica za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Vse odredbe navedenega zakona, koje se nanašajo na naziv zbornice, se nadomestijo z novim nazivom.

Področje zbornice obsega ljubljansko in mariborsko oblast z izjemo sreza Kastav v ljubljanski oblasti in Medjimurja, t. j. sreza Čakovec in Prelog v mariborski oblasti.

Sestav zbornice in zbornični odseki.

Člen 2. — Zbornica sestoji iz 48 rednih članov ter iz ravno tolikoga števila namestnikov in se deli po gospodarskih strokah na tri odseke, in to na:

1. Trgovski odsek;
2. obrtni odsek in
3. industrijski odsek.

Zbornični člani izvršujejo svojo funkcijo brezplačno. Stroški, ki nastajajo zborničnim članom pri izvrševanju njihovih dolžnosti, se poravnajo na način, kakor to predvideva zbornični poslovni red.

Sestav zborničnih odsekov.

Člen 3. — I. V trgovski odsek spada:

a) vsa blagovna trgovina, izvzemši krošnjarstvo, prodaja tobaka in izdelkov od tobaka, kolikor in poštinih znamk in smodnika;

b) trgovski pomožni obrti, kakor komisijonarska in špedicijska opravila, trgovski agenti, trgovski inšpektorji, skladišča, podjetja za mirjenje;

c) lekarniški obrti;

d) pridobitne in gospodarske zadrage in društva, koja vrše kakšen trgovski posel, kakor nabavne zadrage trgovcev, skladiščne in konsumne zadrage;

e) novčna, kreditna in bančna podjetja ter podjetja za zavarovanje, kakor tudi hranilnice vseh vrst, zavodi za vzajemno zavarovanje, pridobitne in gospodarske zadrage, ki imajo namen, da pospešujejo gospodarstvo z dajanjem kreditov svojim članom (kreditne zadrage);

f) prometna podjetja, kakor tudi državne železnice.

II. V obrtni odsek spadajo:

a) vsi izdelovalni obrti, izvzemši ona podjetja, ki so sodno registrirana in imajo ob enem značaj industrijskega obrta;

b) podjetja gostilničarskih, krčmarskih, kavarinskih in drugih obratov za točenje alkoholnih pijač, kakor tudi podjetja za prenočevanje tujcev;

c) obrtna podjetja, ki se pečajo z obdelovanjem ali pridelovanjem premičnih stvari za druge, če niso sodno registrirana;

d) pridobitne in gospodarske zadrage ki vrše kakšno obrtno podjetje gornje vrste, kakor produktivne zadrage, ali imajo po svojih pravih namen pospeševati gospodarstvo obrtnikov, kakor delovne zadrage, skladiščne zadrage in zadrage za nabavo surovin;

e) druga podjetja, ki niso uvrščena v kakšen drugi odsek zlasti stavbni obrti, izvoščki, prevozniki blaga in potnikov po suhem in po vodi in postrežki.

III. V industrijski odsek spadajo:

a) podjetja izdelovalnih obrtov, ki so sodno registrirana in imajo ob enem značaj tovarniškega obrta;

b) podjetja, ki so sodno registrirana in ki se pečajo z obdelovanjem ali predelovanjem premičnih stvari za druge, kakor pretpreturški zavodi, tovarne za tiskanje tekstilnega in slučnega blaga, tiskarne, ako obseg njih obrata ni rokodelski;

c) stavbna podjetja, ki so sodno protokoli-rana;

d) rudarska podjetja in topilnice (plavži). Ako je v primerih od a) do c) v dvomu značaj podjetja, odločuje okolnost, da li zaposluje najmanj 20 delavcev.

Izvolitev zborničnih članov.

Člen 4. — Zbornični člani in njih namestniki se volijo potom enakega, neposrednega in tajnega glasovanja za dobo 5 let. Volitve se vršijo na podlagi čistega proporca z obveznimi kandidatnimi listami in se vršijo oddeljeno na vsaki odsek.

Celo zbornično področje tvori eno volilno okrožje.

Ako se v času volilne periode izprazni več kot tretjina mest rednih članov v posameznem odseku vsled odpada članov in namestnikov, se imajo izvesti naknadne dopolnilne volitve za dotični odsek. Mandat članov, izvoljenih pri naknadnih volitvah, traja toliko, kolikor bi trajal mandat članov na katerih mesto so prišli.

Zbornica more v plenarni seji skleniti, da se dopolnilne volitve izvršijo za vsa izpraznjena mesta. O potrebi ali umetnosti dopolnilnih volitev sme zbornica staviti ministrstvu trgovine in industrije svoje predloge.

Aktivna in pasivna volilna pravica.

Člen 5. — Aktivno volilno pravico imajo:

1. Osebe, ki v zborničnem področju vrše samostojno kako trgovsko, obrtno ali industrijsko podjetje ali kako bančno ali rudarsko podjetje.

2. Družabniki javnih trgovskih družb, javni družabniki komanditnih družb s pravico podpisovanja tvrdke.

3. Člani upravnega odbora delniških družb s pravico podpisa.

4. Sodno protokolirani poslovodje družb z omejeno zavezo.

5. Člani upravnega odbora pridobitnih in gospodarskih zadrug, kreditnih zadrug in hranilnic, ki imajo pravico zastopati zadrugo in so registrirani pri sodišču.

6. Člani upravnega odbora rudarskih družb s pravico podpisa.

7. Upravniki državnih, oblastnih in občinskih podjetij.

8. Ravnatelji trgovskih, bančnih ali industrijskih podjetij, ki morejo polnodeljavno podpisovati za podjetje, bodisi sami, bodisi skupno z drugo osebo.

9. Upravniki zalog in filijalk teh podjetij, ki so pooblašteni, da polnodeljavno obvezujejo podjetje.

Pri podjetjih, ki so v zakupu, pripade volilna pravica zakupniku. Za maloletne in za osebe, ki imajo kakšen obrt in ki se nahajajo pod varštvom ali skrbstvom, izvršujejo volilno pravico njihovih poslovodje.

Za zapuščinske mase, ki imajo kakšen obrt, izvršujejo volilno pravico upravniki.

Poleg navedenih pogojev je za aktivno pravico še potrebno, da izpolni dotična oseba sledeče pogoje:

1. Da uživa v polni meri vse državlanske pravice;

2. da je državljan kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovencev;

3. da izvršuje gospodarsko funkcijo, na podlagi koje ima aktivno volilno pravico, najmanj leto dni brez prekinitve, računajoč do dneva, ko so izloženi volilni imeniki;

4. da stalno biva v zborničnem področju;

5. da podjetje, od katerega je odvisna njegova volilna pravica, faktično obratuje in da je po zakonu pooblaščen za posle, koje vrši.

Aktivno volilno pravico imajo tudi ženske osebe, ako izpolnijo prednje pogoje.

Člen 6. — Za redne zbornične člane in njih namestnike smejo biti izvoljene osebe moškega spola:

1. ki imajo aktivno volilno pravico in izvršujejo gospodarsko funkcijo, na podlagi katere imajo volilno pravico, nepretrgoma na zborničnem področju najmanj dve leti, računajoč do dneva razpisne volilnih imenikov;

2. ki so dovršili 30. leto življenja;

3. ki stalno stanujejo na področju zbornice in

4. niso izvzeti od glasovanja.

Pasivno volilno pravico imajo volilci samo v onem odseku, v kojem imajo aktivno volilno pravico.

Osebe, izvzete od pasivne volilne pravice.

Člen 7. — Ne morejo biti izvoljeni:

1. aktivni zbornični uradniki;

2. osebe, ki so na dan, ko se izlagajo volilni imeniki, že dva meseca v zaostanku s plačanjem ali polaganjem računov, koje so dolžni zbornici na podlagi pravomočne sodbe ali sodne poravnave;

3. osebe, ki so v zaostanku s polaganjem računov o upravi kakšnega zborničnega zavoda ali podjetja;

4. osebe, ki imajo v zakupu kakšno zbornično podjetje;

5. osebe, ki brez zadostnega opravičila ne sprejmejo izvolitve v zbornico ali predložijo

kasneje ostavko na mandat, toda samo za tekoče in naslednjo volilno periodo.

Osebe, izključene od aktivne in pasivne volilne pravice.

Člen 8. — Ne smejo voliti, niti biti izvoljene, osebe ki so po občinskih volilnih zakonih izključene od aktivne in pasivne volilne pravice za občinske zastope, v kolikor ni v tej uredbi drugače določeno.

Izvrševanje volilne pravice.

Člen 9. — Volitve se vrše oddeljeno po odsekih.

Vsak volilec glasuje samo v onem odseku, kateremu pripada v smislu določil člena 3. te uredbe in sme imeti samo en glas.

Oseba, kateri pripada volilna pravica, na podlagi več pravnih naslovov, v več odsekih, more glasovati samo v enem odseku. Tak volilec mora v roku, določenem za reklamacijo po čl. 14. te uredbe, izjaviti, v katerem odseku hoče voliti. Če te izjave ne poda, glasuje v odseku, v katerega ga uvrsti volilni odbor.

Volilna oblast.

Člen 10. — Volitve pripravi in izvrši volilni odbor, ki ima sedež v Ljubljani. Za predsednika se postavi sodnik apelacijskega ali deželnega sodišča v Ljubljani. V volilni odbor pridejo kot člani: po en zastopnik oblastnega odbora ljubljanske in mariborske oblasti, trije predstavniki iz vrst trgovcev, obrtnikov, industrijcev in trije namestniki istih. Predstavnike iz vrst trgovcev, obrtnikov industrijcev in njih namestnike voli plenum zbornice. Pri izvolitvi se mora upoštevati, da je v volilnem odboru zastopan vsak odsek po enem članu in po enem namestniku. Ako se v plenarni seji ne more doseči soglasnega sklepa in ako manjšina ne šteje najmanj tretjino zborničnih članov, pripade manjšini eden član v volilnem odboru in eden namestnik, a dva kandidata in dva namestnika določijo večina. Ako ne šteje manjšina niti eno tretjino članov, določijo večina vse predstavnike. Ako oblastni odbor in zbornica ne izbereta svojih predstavnikov v roku 14 dni po dostavitvi pizova in za primer, da je zbornica ali oblastni odbor razpuščen, določijo te predstavnike minister trgovine in industrije.

Poleg teh članov pride v volilni odbor po en predstavnik vsake liste. Predstavniki liste pridejo v volilni odbor z začetkom volilnega akta samega in ostanejo v odboru dokler ta ne ugotovi rezultat volitev.

Zbornica mora dati odboru na razpolago enega od svojih uradnikov kot delovodjo. Predstavniki liste in delovodja imajo v odboru samo svetovalni glas.

Predstavnika volilnega odbora in člane, predstavnike oblastnega odbora, kakor tudi predstavnike iz vrst trgovcev, obrtnikov in industrijcev postavlja minister trgovine in industrije najkasneje 14 dni po odrejenih volitvah. Imena članov volilnega odbora se objavijo v Uradnem listu za ljubljansko in mariborsko oblast.

Poslovanje volilne oblasti.

Člen 11. — Volilni odbor posluje v uradniških prostorih zbornice in ima naslov: „Volilni odbor Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani“. Potrebne prostore, kakor tudi pomožno osebje, mora dati volilnemu odboru na razpolago zbornica.

Volilni odbor more polnodeljavno sklepati, ako sta poleg predsednika prisotna vsaj dva postavljena člana. Sklepa se z relativno večino glasov. Za primer enakega števila glasov odloči predsednik. Vsi sklepi volilnega odbora so izvršni. Razglase, koji se nanašajo na volitve, objavljuje volilni odbor v Uradnem listu za ljubljansko in mariborsko oblast.

Predsednik volilnega odbora nadzira, da se delo vrši v okvirju zakonskih predpisov; ne sme dovoliti, da volilni odbor prekorači svoj delokrog. Pooblaščen je, da podzame vse potrebno, da se nezakonitosti odstranijo.

Upravne oblasti in občine zborničnega področja imajo dolžnost, da najvestnejše podpirajo volilni odbor pri izvrševanju njegovih poslov.

Stroški volitev gredo na breme zbornice.

Določitev in razpis volitev.

Člen 12. — Volitve določi minister trgovine in industrije, a razpiše jih volilni odbor.

V volilnem razpisu se morajo navesti zbornični odseki, za koje se vrši volitev, število kan-

didatov in namestnikov, koje voli vsak odsek, dan od kdaj in do kdaj so izloženi volilni imeniki in smejo zahtevati popravila volilnih imenikov pri volilnem odboru, način sestavljenja kandidatnih list, rok za predložitev kandidatnih list, mesto volitev, način glasovanja, določila o veljavnosti glasovnic, kakor tudi to, da se za glasovanje smejo uporabiti samo glasovnice, legitimacije in kuverte, koje je uradno izdal in žigosal volilni odbor, dan in uro kdaj se glasovanje začne in do kdaj morajo biti glasovnice oddane, odnosno poslane volilnemu odboru.

Posebna določila o izvedbi volitev mora izdati volilni odbor.

Volitve se morajo izvršiti za vse odseke isti dan, in to na nedeljo.

Razpis volitev se objavi v Uradnem listu za ljubljansko in mariborsko oblast.

Volilni imeniki.

Člen 13. — Volitve zborničnih članov in njih namestnikov se vršijo po volilnih imenikih, koje sestavlja zbornica na podlagi svojih registrov in ostalih pripomočkov. Volilni imeniki se vodijo abecednim redom po odsekih in po posameznem političnih občinah. V imenike se vpišejo vse osebe, ki imajo po tej uredbi volilno pravico. Imeniki obsegajo tekočo številko, ime in priimek, poklic, bivališče volilca ter podjetja, koja služijo za podlogo volilne pravice. Zbornica mora sestaviti volilne imenike najmanj v treh primerih. Volilni imeniki se zaključijo z datumom, podpisom in zborničnim pečatom.

Člen 14. — Zbornica preda tri izvode volilnih imenikov volilnemu odboru. Volilni odbor razgrne popolne volilne imenike za 14 dni, računajoč od dneva objave volilnega razpisa v pisarni zbornice. V občinskem uradu vsake občine zborničnega področja se razgrne samo imenik volilcev te občine. Razgrnjene spiske sme vsakdo pregledati in prepisati med uradnimi urami zbornice in občinskega urada.

Predsednik volilnega odbora naznani javno razgrnitev imenikov obenem z razpisom volitev v Uradnem listu ljubljanske in mariborske oblasti. V objavi mora biti izrecno navedeno, da se morejo izpremembe volilnih imenikov tekem 14 dni, neposredno pri volilnem odboru v Ljubljani ter določiti dan, kdaj se ta rok začne in dan, ko ta rok poteče. Rok za zahtevo izprememb volilnih imenikov začne z dnevom razgrnitve volilnih imenikov in se konča z dnevom, ko se razgrnitev spiskov zaključijo.

V objavi se mora še navesti, da pri volitvah smejo glasovati samo oni, ki so navedeni v imeniku. Ugovori se morajo predložiti samo pisмено, a predložiti jih more vsak, ki je vpisan v volilnem imeniku. Predane morajo biti na pošto najkasneje 14 dni od dneva razgrnitve spiskov. Ugovorom morajo biti priložena uradna potrdila, ki služijo za dokaz, da so navedbe reklamacije točne. Volilna komisija sklepa o ugovorih in dostavlja ugovornikom svoj sklep v roku 7 dni. O vseh predloženih ugovorih je najkasneje sedem dni po preteku roka za vlaganje ugovorov napraviti sklep in potem izvršiti izpopolnilo volilnih imenikov.

Volilni odbor obvesti vsako posamezno občino o izpremembah, ki se nanašajo na volilce te občine. Volilni odbor mora na zahtevo izstaviti prepis popravljenih imenikov vsakemu volilcu, koji plača stroške za prepis istih. Ravno tako mora dovoliti, da jih volilci sami med uradnimi urami preprišejo.

Najkasneje 8 dni po izvršenem glasovanju morajo občine vrniti volilne imenike volilnemu odboru. Imeniki se priklopijo volilnim spisom.

Člen 15. — Za ugovore radi izprememb volilnih imenikov ni plačati nobenih takš, niti za kako delo ali akt ali za potrdila, koja so potrebna kot dokaz za te ugovore, kakor: za izpise iz cerkvenih knjig, uverenja iz obrtnih in trgovskih sodnih registrov in druga uverenja in potrdila, ampak je na njih zabeležiti, v kojoj svrhu se izdajo in da se ne morejo uporabiti kot dokazila brez takse za kake druge namene.

Pristojne oblasti morajo nujno in v roku 3 dni izdati prisilec vsa potrdila, koja zahteva v svrhu izpremembe volilnih imenikov.

Kandidatne liste.

Člen 16. — Kandidatne liste se postavijo ločeno, za vsak odsek posebej in se smejo predložiti samo na uradnih formularjih, koje dobi pri volilni komisiji vsakdo, koji pla-

ča tiskarske stroške. Ta formular predpiše volilna komisija.

Kandidatne liste je predložiti volilni komisiji v dveh izvodih, najkasneje tretji dan po preteku roka, do katerega morajo biti rešene reklamacije. Ta dan je navesti v razpisu volitev.

Kandidatne liste se bodo označile po nosilcu liste. Za nosilca liste se smatra prvi kandidat po redu na listah. Za primer, da imajo nosilci raznih list enaka imena in priimke, se označi lista z imenom prvih dveh kandidatov. V listah je navesti zbornični odsek, za kojega velja in dan volitev, za koje se lista postavlja. Lista vsebuje toliko kandidatov, kolikor se jih voli v posameznem odseku. Kandidati in namestniki se vpišejo po tekoči številki in pri vsakem od njih je navesti ime, priimek, bivališče in poklic. Na listah smejo biti samo osebe, koje morejo biti izvoljene. Ena oseba se more kandidirati samo na eni kandidatni listi.

Po štirje kandidati in namestniki vsake liste morajo stanovati na sedežu zbornice. Od ostalih kandidatov jih mora stanovati najmanj štiri na področju ljubljanske, a štiri na področju mariborske oblasti. Vsaka lista sme prosto določiti spored kandidatov in namestnikov, toda kandidati in namestniki se razvrstijo tako, da kandidatu in namestniku iz enega imenovanjih področij sledi kandidat in namestnik iz drugega področja.

Liste morajo obsežati kandidate in njih namestnike na sledeći način:

I. V trgovinskom odseku:

1. šest kandidatov in šest namestnikov iz vrst volilcev, koji plačajo manj kot 25 Din;

2. pet kandidatov in pet namestnikov iz vrst volilcev, koji plačajo 25 do 10 Din;

3. pet kandidatov in pet namestnikov iz vrst volilcev, koji plačajo 300 ali več Din letnega davka od pridobnine.

II. V obrtnem odseku:

1. šest kandidatov in šest namestnikov iz vrst volilcev, koji plačajo manj kot 10 Din;

2. pet kandidatov in pet namestnikov iz vrst volilcev, koji plačajo 10 do 20 Din;

3. pet kandidatov in pet namestnikov iz vrst volilcev, koji plačajo 20 ali več dinarjev letnega davka od pridobnine.

III. V industrijskom odseku:

1. šest kandidatov in šest namestnikov iz vrst volilcev, koji plačajo do 500 Din;

2. pet kandidatov in pet namestnikov iz vrst volilcev, koji plačajo 500 do 8000 Din;

3. pet kandidatov in pet namestnikov iz vrst volilcev, koji plačajo 8000 ali več dinarjev letnega davka od pridobnine.

Pod davkom od pridobnine se razume splošna pridobnina ali pridobnina podjetij, obvezanih javnemu polaganju računov, brez katerihkoli državnih ali samoupravnih doklad.

Za kandidiranje oseb, ki ne plačajo pridobninskega davka, a imajo volilno pravico na podlagi gospodarske funkcije, koje vršijo (člani upravnega odbora, direktorji itd.), je merodajna pridobnina, koja plača podjetje, ki vrši gospodarsko funkcijo.

Pod listo kandidatov in namestnikov je navesti ime, priimek in stanovanje predstavnika liste in njegovoga namestnika v volilnem odboru. Za predstavnika liste smejo biti navedeni predlagatelji ali druge osebe, ki imajo aktivno volilno pravico. Brez pristanka se ne sme nobenega navesti in vpisati za predstavnika ali namestnika liste.

Liste morajo biti čitljivo podpisane od najmanj sto volilcev za trgovinski in obrtni odsek in najmanj 50 volilcev za industrijski odsek. Predlagatelji morajo navesti svoje ime in mesto bivanja. Vsak predlagatelj sme podpisati samo eno kandidatno listo. Ako podpiše ena oseba več kandidatnih list, velja nje podpis samo na listi, ki je bila prva predložena. Liste morata predložiti v potrdilo dva predlagatelja. Listi je posebej priložiti pismene izjave kandidatov in namestnikov, da sprejmejo izvolitev, kakor tudi soglasje predstavnika liste in njegovoga namestnika. Poleg tega se morajo listam priložiti potrdila davčnih oblasti o višini pridobnine, koja plačajo kandidati in na-

mestniki, odnosno podjetja. Predlagatelji morajo v listi navesti kandidata ali predlagatelja kot osebo, koja ima po nalogu predlagatelja občevati z volilnim odborom. Ako ne vsebuje lista tega predloga, se smatra prvega kandidata za takega, a drugega kot njegovoga namestnika.

Kandidatna lista ne sme vsebovati nič drugega nego tekst, predpisan v smislu te uredbe. Kandidatne liste, že predane volilni komisiji, tudi ako niso potrjene, se ne smejo preklicati, niti se ne sme na njih izvršiti kakva izprememba. Volilni odbor mora vsakemu volilcu dovoliti, da pregleda predloženo kandidatno listo.

Člen 17. — Če kandidatne liste ne odgovarjajo določilom uredbe, jih mora volilni odbor v roku treh dni vrniti, da se popravi. Poziv se mora vročiti pooblaščenemu zastopniku liste ali njegovemu namestniku na dostavnico. Ako so take liste predložene istočasno, mora volilni odbor poslati ta poziv vsem zastopnikom liste. Ako so na raznih listah ista imena, mora volilni odbor, ob sodelovanju zastopnikov liste, osebe istega imena označiti tako, da se jih more razlikovati.

Člen 18. — Volilni odbor potrdi kandidatne liste, ki zadostijo zakonitim pogojem in preda en izvod istih predlagateljem.

Ako ne bi liste odgovarjale zakonitim predpisom, jih volilni odbor zavrne. Ta sklep izda volilni odbor v roku treh dni od prijema kandidatne liste proti potrdilu. Namesto zavrnjene kandidatne liste se more predložiti nova kandidatna lista na potrdilo v predpisanem roku. Ko so kandidatne liste potrjene in objavljene, se ne morejo več izmenjati.

Vsako potrjeno kandidatno listo objavi uradno volilni odbor v Uradnem listu za ljubljansko in mariborsko oblast po vrsti kakor je došla, najkasneje do dneva, ko se začne dostavljanje legitimacij in glasovnic. Samo na ta način objavljene kandidatne liste imajo polno veljavnost.

Člen 19. — Ako je za kateri odsek predložena samo ena kandidatna lista, proglašaj volilni odbor, po preteku roka za predajo, vse kandidate, predlagane v tej listi brez volitev, za voljene zbornične člane.

Volilne legitimacije, glasovnice in zavoji.

Člen 20. — Na podlagi zaključnih volilnih imenikov izda volilni odbor legitimacije in uradne glasovnice za volitve. Volilna legitimacija mora obsežati tekoči broj volilnega imenika, ime in priimek, poklic volilca kakor tudi odsek, v katerem ima volilec volilno pravico. V legitimaciji se mora navesti, da se za glasovanje smejo uporabiti samo uradne legitimacije, uradne glasovnice, uradni ovoji za glasovnice in uradne kuverte za pošiljanje glasovnic volilnemu odboru. Razen tega morajo biti na legitimaciji navedena bistvena določila o načinu volitev in izpolnitvi glasovnic, kakor tudi vsa določila o veljavnosti glasovnic.

Glasovnice, kakor tudi ovoji za glasovnice in za pošiljanje glasovnic, morajo biti žigosani z uradnim žigom in označeni, za kateri odsek veljajo; izdelani morajo biti tako, da jamčijo za tajno glasovanje. Glasovnice posameznih odsekov se morajo izdelati ovoji za glasovnice. Na glasovnici mora biti navedeno mesto, na kojem ima volilec zabeležiti, za katero listo glasuje. Volilni odbor mora voditi točno evidenco vseh izdanih žigosanih glasovnic in legitimacij.

Na mesto izgubljenih ali neuporabljenih legitimacij, sme volilni odbor izdati volilcu, ki to zahteva, duplikat. Ta duplikat se mora kot takega označiti in tudi vpisati v volilni imenik.

Dostavljanje volilnega materijala.

Člen 21. — Volilni odbor razpošlje volilne legitimacije in glasovnice obenem z ovajem za glasovnico, kakor tudi z ovajem, v kojem se pošlje glasovnica volilnemu odboru, najpozneje 10 dni pred začetkom glasovanja in jih ima dostaviti volilcem neposredno s pošto na dostavnico.

Prostost poštinih pristojbin.

Člen 22. — Vsa korespondenca in poštne pošiljke volilnega odbora volilcem, držav-

nim oblastvom in občinskim uradom, kakor tudi pošiljke teh oblasti volilnemu odboru v volilnih zadevah, uživajo prostost poštnine in vsake druge poštne takse.

Vloge in predstavitve volilcev na volilno komisijo se pošiljajo ravno tako prosto poštnine in drugih poštних taks.

V te svrhe morajo biti poštne pošiljke zaznamovane s pripombo: »V volitveni stvari Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.«

Poštni uradi morajo hitro in neodložno odpraviti in dostaviti vsako pošiljko, koja dostavlja volilni odbor volilcem ali koja pošlje volilce volilnemu odboru.

Izpolnitev glasovnic.

Člen 23. — Glasovnice morajo biti izpolnjene ali z rokopisom ali na mehaničen način (s tiskom, strojem ali na drug način razmnožitve) ali tako, da se na njo prilepi tiskana lista. Glasovati se more samo za kandidatno listo, koja je bila potrjena. Glasovnica, na koji bi bilo prilepljeno več kandidatnih list, izgubi svojo veljavnost. Glasovnica, na kateri je zapisano še kaj drugega, pa bodi to beseda, številka ali drug znak, izgubi veljavnost. Imena, napisana na glasovnici ali na tiskani listi, prilepljeni na glasovnico, se morajo popolnoma zlagati z eno izmed potrjenih kandidatnih list, sicer je glas neveljaven.

Volilno opravilo.

Člen 24. — Volilno opravilo je javno. Voliti je moči ali tako, da odda volilec izpolnjeno glasovnico v zaprtem neprozornem ovoju pred volilnim odborom osebno, ali tako, da se pošlje poštna glasovnica obnemem z izkaznico volilnemu odboru v Ljubljani. V tem primeru mora biti glasovnica zaprta v posebnem, za to določenem ovoju, ki se mora obnemem z legitimacijo zalepiti v poslani uradni ovoji.

Zaprto pismo se mora poslati volilnemu odboru neposredno s pošto, priporočeno. Vsako pismo mora obsegati samo eno legitimacijo in eno glasovnico. Skupna prodaja volilnih pisem na pošto in skupno pošiljanje je prepovedano.

Za glasovanje se smejo uporabiti samo uradne glasovnice in samo uradno izdani ovoji za glasovnice. Glasovnica in zavoj za glasovnico morajo nositi označbo istega odseka. Ovoj za glasovnice ne sme obsezati ničesar, razen glasovnice.

Glasovnica se mora odpraviti samo v ovoju, koji je za to dostavljen od volilnega odbora. Ako se glasovnica ne dostavi v uradnem kuvertu, ni glas veljaven. Tudi ne bo glas veljaven, če bo obsezalo pismo več legitimacij. Ako je v enem pismu več glasovnic, so vse glasovnice neveljavne. Glas je neveljaven tudi v primeru, če ovoju ni priložena volilna legitimacija. Ako obseza ovoji za glasovnico več nego eno glasovnico, ne velja niti ena.

Osebno glasovanje.

Člen 25. — Na dan volitev se sestanejo člani volilnega odbora v volilnih prostorih najkasneje en četrt ure pred začetkom glasovanja. Volilni odbor se mora neposredno pred začetkom glasovanja prepričati, ali je volilna skrinjica, ki je določena za izbiranje glasovnic, prazna. Predsednik volilnega odbora sprejema glasovnice, vrže vsako posebej zaprto v volilno skrinjico in pazi, da ne preda nihče več glasovnic. Najprej oddajo svoj glas člani odbora, koji imaju volilno pravico. Nato oddajo glasovnico drugi volilci, po redu, po katerem so prišli pred volilni odbor.

Vsak volilec se mora pred volilnim odborom legitimirati odboru z volilno legitimacijo. V volilnem imeniku se mora zabeležiti, da je volilec glasoval. Razen tega se vpišejo imena volilcev v seznamek volilcev po redu, kakor volijo. Ako se volilec ni dovolilo glasovanje iz razloga, ker se ni mogel legitimirati, se mora to posebej zabeležiti v volilni imenik.

Čas glasovanja mora trajati nepretrgoma od 8. do 16. ure. Samo ako nastanejo ne-

miri, se more z odobritvijo večine prekiniti glasovanje dokler se ne vpostavi red. Povod nemira in čas, za koji je določeno prekinjenje glasovanja, se mora zabeležiti v zapisniku. Ako se je glasovanje zbog nemira prekinilo, se sme po uri, ki je bila določena za zaključitev, podaljšati za toliko, kolikor je trajal nemir.

Ves čas, ko se glasuje, se mora voditi zapisnik o vsem kar se je dogodilo, in kar smatra volilni odbor za vredno, da se zapiše. Ako ni volilni odbor dovolil volilec, da glasuje, se mora v vsakem primeru imenoma navesti vsakega člana volilnega odbora, ki je glasoval proti temu, da se dovoli glasovanje in pri vsakem je tudi navesti razloge, ki so bili merodajni za njegov sklep.

Zapisnik mora obsegati imena članov volilnega odbora, dan in uro začetka in konca volilnega opravila, eventualne prekinitve, sklepe odbora, ali se ima izvestni osebi dovoliti glasovanje ali ne.

Volilni odbor je odgovoren za to, da se volitve vršijo zakonito. Člani odbora se morajo vzdržati vsakega čina, ki bi mogel uplivati na glasovanje. Predsednik volilnega odbora je odgovoren za to, da se za čas glasovanja vzdržuje red in zakonitost. Ako je potrebno, sme zahtevati pomoč od občine ali državnih oblasti.

Ves čas glasovanja morajo biti prisotni najmanj trije določeni člani volilnega odbora. Eden od njih mora biti vedno predsednik ali predstavnik oblastne uprave. Avitacija v prostorih poslopja in pred poslopjem, kjer se nahaja volilni lokal, je prepovedana.

Zaključek osebnega glasovanja.

Člen 26. — Po preteku časa, ki je določen za glasovanje, zaključí volilni odbor glasovanje, čim so glasovali vsi oni volilci, ki se v tem trenutku nahajajo v volilnih prostorih. Nato ugotovi volilni odbor po volilnem seznamu koliko volilcev je glasovalo. To število se mora napisati z besedami na konec spiska. Nato mora volilni odbor vzporediti število oddanih glasov s številom volilcev. V volilnem zapisniku je posebej napisati število volilcev in koliko je glasovalo. Nato začne volilni odbor odpirati ovoje glasovnic, ugotoviti veljavnost istih ter število neveljavnih glasovnic, a nato ugotoviti število glasov, pripadlih poedinim kandidatnim listam. Volilni odbor izvrši ta posel istega dne, ko je volitev končana. Po izvršenem poslu zaključí volilni odbor volilni zapisnik. Volilni zapisnik in seznam volilcev podpisujejo vsi člani volilnega odbora. Zapisniku se mora predložiti seznam volilcev. Vsak član volilnega odbora ima pravico izjaviti v zapisniku posebno mnenje.

Člen 27. — Volilci, ki glasujejo s poslano glasovnico, morajo poslati zaprto pismo s pošto glavnemu volilnemu odboru do dneva in ure, ki je v volilnem razglasu določena za prejemanje glasovnic. Dostavljena pisma označi volilni odbor s tekočo številko, po vrsti kakor jih prejme in jih vpiše v poseben seznam. Pisma se ne smejo odpirati, dokler ne poteče rok za predajanje pisem. Predsednik volilnega odbora določi osebo, koji je poverjena voditev tega seznama. Vsa došla pisma se morajo hraniti v posebni napravi ali v prostoru, ki se mora zatvoriti in držati pod pečatom.

Glasovnice, koje prejme volilni odbor šele po preteku tega roka, določenega za prejemanje glasovnic, se ne smejo uvrstiti v ta seznam. Pismo je predati pošti priporočeno. Za priporočitev se ne plača poštne pristojbine.

Odpiranje volilnih pisem.

Člen 28. — Ko ugotovi volilni odbor rezultat osebnega glasovanja, prevzame po popisu vsa dostavljena volilna pisma in ugotovi, ali je katero pismo poškodovano ali odprto. Nato začne odpirati pisma, ugotovi po priloženi legitimaciji volilno pravico, prevzame glasovnico in jo vrže v skrinjico. Nato vzporedi število predanih glasov s številom legitimacij. Legitimacije se uredijo po vrsti sprejema glasovnic, se perforirajo, se zvežejo in zapečati.

Nato odpre volilni odbor ovoj glasovnice, ugotovi veljavnost glasovnic, število neveljavnih glasovnic ter ugotovi število glasovnic, koje pripadajo poedinim listam.

Ko izvrši volilni odbor ves ta posel, prešteje, zbere glasove ter ugotovi po volilnih zapisnikih in volilnem imeniku in po urejenih in zapečatenih legitimacijah, koliko volilcev je v celoti glasovalo in koliko glasov je pripadlo na posamezne kandidatne liste.

Ako se najde razlika med številom volilcev po volilnih spiskih in legitimacijami in številom glasovnic po zapisnih, se vzame število volilcev po seznamih in legitimacijah ter po teh se računa celokupno število volilcev.

Če ne more volilna komisija opraviti vsega tega posla na dan sestanka, ga nadaljuje prihodnji dan. V tem primeru se mora vsaki dan pred zaključkom seje vzporediti število legitimacij s številom glasovnic in ugotoviti rezultat. Legitimacije se morajo še na isti seji perforirati in zapečatiti. Volilni material ostane v lokalu volilnega odbora, ki mora biti zaprt in zapečaten tako, da ne more priti vanj nikdo, ne da bi poškodoval pečat. Volilna komisija odredi stražo, ki mora lokal neprestano čuvati. Vsak dan je ugotoviti, da je pečat nepoškodovan.

Izid glasovanja.

Člen 29. — Izid glasovanja ugotovi volilni odbor na sledeči način: celokupno število glasov, koje je dobila vsaka kandidatna lista, se deli skozi eden, nato skozi dva, skozi tri itd. nazadnje skozi šestnajst. Od delilnih rezultatov, ki se dobijo od vseh list po takem deljenju, se izloči celokupno šestnajst največjih. Vsaki listi pripade toliko članskih mest, kolikor je tem potom izločeno največjih delilnih rezultatov. Ako se ob priliki tega izločevanja delilnih rezultatov primeri, da se dobijo enaki na dveh ali več mestih, a ni toliko članskih mest, da bi se vsem tem enakim delilnim rezultatom dalo člansko mesto, tedaj se ugotovi s kocko, kateri listi z enakimi rezultati je dati še ne oddana članska mesta. Ako je pa v vprašanju eno člansko mesto, se vleče kocka za vse liste z enakim delilnim rezultatom. Ako je pa teh neoddanih mest več, tedaj se za vsako neoddano mesto vleče kocka tako, da lista, ki dobi člansko mesto pri enem žrebanju, se ne udeleži v nadaljnjih žrebanjih. Žrebanje izvrši predsednik volilnega odbora.

Na isti listi se smatra za izvoljenega najprej prvi kandidat iz prve skupine, nato prvi kandidat iz ostalih dveh skupin kandidatov, predvidenih v petem odstavku člena 16. te uredbe. Potem pridejo na vrsto drugi kandidati iz prve, druge in tretje skupine, nato tretji kandidati iz druge in tretje skupine itd. po istem redu, dokler se ne izčrpa število članskih mest, koja pripadajo vsaki listi. Po istem redu se smatrajo za izvoljene tudi namestniki.

Zapisnik.

Člen 30. — Pri odpiranju pisem vodi volilni odbor ves čas zapisnik o vsem, kar je delal, in kar smatra kdo izmed članov odbora za vredno, da se zabeleži. V zapisniku je zabeležiti vse sklepe odbora in rezultate glasovanja ter rezultate izvršenega skrutinaja, imena izvoljenih članov in namestnikov. Zapisnik popisujejo vsi prisotni člani volilnega odbora po velikem županu ministrstvu trgovine in industrije. Zapisniku se mora prikopiti seznam volilcev in vse ostale volilne spise.

Člen 31. — Izid glasovanja in imena izvoljenih članov in namestnikov objavi uradoma predsednik volilne komisije. Obnemem obvesti predsednik s priporočilnim pismom izvoljene člane o njih izvolitvi, ter jih pozove na sestanek za konstituiranje zbornice. Imena izvoljenih članov priobči predsednik volilnega odbora po velikem županu ministrstvu trgovine in industrije.

Volilne spise z zapisnikom vred da volilni odbor hraniti Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani.

Rok za vršenje volitev.

Člen 32. — Prve volitve po tej uredbi, se morajo izvesti v oktobru 1927. leta, a vsake nadaljnje volitve v roku treh mesecev, ko poteče dotično koledarsko leto, ko se konča volilna doba, ali po razpustu zbornice, odnosno po razpisu dopolnilnih volitev.

Izguba mandata zborničnega člana.

Člen 33. — Ako nastopijo pri zborničnem članu ali namestniku take okolnosti, ki bi ga izključevale od pasivne volilne pravice, izgubi dotični mandat.

Zbornični član, proti kateremu je uvedena sodna preiskava radi kakšnega kaznivega dejanja, ali ako se proti njemu vodi konkurzno ali poravnalno postopanje, se suspendira od mandata tako dolgo, dokler traja preiskava ali postopanje. V primeru oprostilne sodbe oživi mandat.

Zbornični člani so primorani prisostvovati sejам, delati poročila, koja se jim da, ter sprejeti izvolitev v odbore. Radi težkega zanimanja teh dolžnosti ali radi trajne lastne zaposlitve, se sme zbornični član s sklepom plenuma izključiti. Za ta sklep morata glasovati najmanj dve tretjini prisotnih zborničnih članov.

Pozivanje namestnikov.

Člen 34. — Če se v volilni dobi izprazni člansko mesto, se pozovejo izvoljeni namestniki od iste liste in to po redu, po katerem so izvoljeni.

Konstituiranje zbornice.

Člen 25. — Novoizvoljena zbornica se sestane 15. dan po objavljenem volilnem rezultatu. Zbornico otvori po letih najstarejši zbornični član. V tej seji izvoli zbornica z glasovnicami za tri leta izmed sebe z absolutno večino glasov predsednika in tri podpredsednike. Podpredsedniki se volijo izmed treh kandidatov, ki jih predlagajo člani posameznih odsekov. Predsednik in vsaj eden izmed podpredsednikov morata stalno domovati na sedežu zbornice. Poslovnik sme določiti, da mora eden ali več podpredsednikov domovati v določenem delu zborničnega okrožja, izven zborničnega sedeža. Če se v volilni dobi izprazni mesto predsednika ali podpredsednika je treba izvršiti za ostane volilne dobe nove volitve za izpraznjenja mesta. Izvolitev za predsednika in za podpredsednika potrди minister trgovine in industrije. Predsedniki in podpredsedniki prevzamejo dolžnost takoj, ter jo opravljajo začasno, dokler minister ne potrди njih izvolitve. Podpredsedniki poslujejo obenem kot načelniki odsekov. Namestnika načelniku izvoli vsak odsek izmed sebe. Če načelnik stalno ne domuje na zborničnem sedežu, mora domovati na zborničnem sedežu njegov namestnik.

Za primer, da je predsednik zadržan ali odsoten, preidejo pravice in dolžnost predsednika na enega izmed podpredsednikov in sicer po redu, kakor to določa poslovnik.

Delovanje plenuma in odsekov.

Člen 36. — Odseki se smejo posvetovati in sklepati o stvareh, ki se tičejo izključno gospodarskih strok, zastopanih v njih, in sicer v mejah, določenih s poslovnikom. V stvareh, ki prihajajo pred plenum zbornice, a ki jih ni sprejel sklep odseka, sme odsek zahtevati, da se njegov sklep naznanj pri-stojnim zakonodajnim korporacijam in oblastvom kot posebno mnenje.

Člen 37. — Zbornica sklepa veljavno, če je prisotna vsaj polovica rednih članov. Zbornica sklepa samo v plenarnih sejah, in to z absolutno večino glasov. Ob enaki razdelitvi glasov obvelja kot sklep ono mnenje, za koje glasuje predsednik. Za veljavno sklepanje posameznih odsekov sme določiti poslovnik prisotnost manjšega števila nego polovice rednih članov odseka. Če ni v zakonu in poslovniku določeno drugače, se sklepa z absolutno večino prisotnih članov. Načelnik odseka tudi glasuje. Ob enaki razdelitvi glasov obvelja kot sklep ono mnenje, za katero je glasoval načelnik.

Zbornica, kakor tudi odseki smejo voliti odbore, ki se poprej posvetujejo in poročajo v plenumu zbornice ali odsekom. Predsednik sme sklicevati odseke ali odbore na skupno posvetovanje. Ravno tako smejo na-

čelniki odsekov sklicevati odbore svojega odseka na skupno posvetovanje.

Kazniva dejanja in kazni.

Člen 38. — Za kazniva dejanja, učinjena ob izvajanju volitev po tej uredbi, se morajo analogno uporabljati odredbe členov 91. do 119. zakona o volitvah narodnih poslancev za Narodno skupščino z dne 3. septembra 1920, Službene Novine št. 195, z izpremembami in dopolnitvami z dne 27. junija 1922. leta, Službene Novine št. 150.

Kdaj stopi uredba v veljavo.

Člen 39. — Ta uredba stopi v veljavo z dnem, ko se razglasi v »Službenih Novinah«. Ko stopi ta uredba v veljavo, prestanejo veljati vse odredbe zakona z dne 29. junija 1868. I. drž. zak. št. 85 o organizaciji trgovskih in obrtniških zbornic, kakor tudi drugi predpisi, ki nasprotujejo tej uredbi.

V Beogradu, dne 30. junija 1927. leta.

Štev. 1 3.295/3.

Minister Trgovine in Industrije

D. M. Spaho, s. r.

Kamen.

(Dalje.)

Skladno kamenje datira iz dobe, raznih zemeljskih tvorb. To kamenje je tako rastlo, zato se v naravi nahaja le v različnih skladih. Te sklade so razni spodnji vulkanski pritiski različno dvignili in zbočevali. V daljših dobah, ko je mesto obilivala voda, so se v vsedlinah zbirali rudniški, živalski in rastlinski ostanki, ki so se z raznimi kisljinami kemično zvezovali in je tako rastlo in se množilo. V marsikakem kamnu ali skladbah se še dobijo znaki okamenelosti, različnih listov dreves ali okostja različnih tedanjih živali. Seveda so te dele zemlje tedaj obilivala morja, ki so pa vsled razmika zemlje po vulkanih postala zopet suha zemlja; zato ni to nobena šala ako pravijo, da je nekdanj morje zalivalo naše Karavanke ali Triglavsko pogorja.

V te vrste kamenja spada: Apnenec, Dolomit, Mavec, Anhidrat, Kravec, Peščeničnik, Drobova tvorba, Glinasti škrlavec, Konglomerat, Brešcia, Kristalni škrlavec, formacija tega kamenja še ni prav dobro ugotovljena. Sodi se, da so te spodnje ohlajene zemske formacije osobito tam, kjer se res nahajajo po največ le v globokejših plasteh; k temu spadajo: Gneis, Glimerjovškrljec, Serpentin, Ehlogit.

Rudohodno kamenje, v to vrsto spadajo razni kapniki in rudninasto kamenje, ki pa v praktičnem življenju nima toliko pomena. Pri kamnu polagamo več zelo važnih zahtev, tako n. pr. trdnost kamenja. To navadno delimo po Manschen trdotni lestvi v 10 vrst, po večini vsaka zgornja rani ono nižje vrste, 1. lojavec, 2. mavec, 3. kalcit, 4. fluorit, 5. apatit, 6. živec, 7. kvarc, 8. topas, 9. korunt, 10. demant. Do tretje vrste ranimo kamen že z nohti, do 6. vrste pa z dobrim jeklenim nožem. Ako označimo trdoto kamna z gotovim zgorajšnjim, že vemo v katero skupino

spada. Ta razvrstitev se upošteva pri vseh mineralijah.

Trdota kamenja pride celo v poštev pri izrabi n. pr. pri stopnicah ali tlaku. Trdota pa nič ne upliva na njega trdnost, ampak je znak gostote. Ako je kamen z vodo napojen, izgubi skoro eno tretjino na svoji trdoti.

Barve je kamen poljubne, enobarven ali raznobarven, kar pa čisto nič ne upliva na trdnost tega. Kakšne barve da je kamen, zavisi od kemičnih primesi, minerali, ki se v kamnu nahajajo, n. pr. železo, mangan, krom; železo napravi rumeno-sivo, rudeče-sivo, Mangan rudeče-sivo in violet, Krom zelenkasto-rumeno. Za stavbarstvo ravno barva pripravi kamen zelo do veljave. Poliranje: Različno kamenje se da tudi različno polirati, to je največ odvisno od sestave lepila, ki veže posamezne delce kamenja. Slabo se polira navadno kamenje, a ostane gladko svetlo in obdrži blesk. Vremenski vplivi: Zelo važno kameno svojstvo je odpor proti vremenskim vplivom n. pr. Razseg vsled temperature napravi razpad kamenja. Z mrzlimo, usrkavanje kemikalij, napojitev z raznimi kisljinami, zato je lukničav kamen gotovo bolj občutljiv in nevaren za izpad kot gost, malo lukničav. Za sredno mrzle kraje se prav dobro drži gost apnenec in dolomit peskovec.

Po zraku in vodi tudi vsrkava kamenje velike množine kisika ter oksidira z raznimi mineralijami in tako povzroča razpad n. pr. pri strehi pokriti s škrlom vsled dežnice, ki vsebuje 1.8% ogljikove kisline. Kamenje pri podstavku, če ni dobro izolirano, srče iz zemlje razne soli, ki tudi napravijo razpad kamna. Specifična teža kamenja je različna, ta pride zelo v poštev pri izračunu transporta ali pa pri statičnem računu na stavbi. V obče je specifična teža med 2 do 3, torej tehta 1 meter kamna 2000—3000 kg pod to ali nad to težo so že redke izjeme.

Trdnost kamna, tudi to pride zelo v poštev. Pod trdnost razumemo odpor, ki ga ima kamen napram raznim silam, ki ga hočejo raztrgati, v kose in to osobito pri stavbah, ko je treba računati na različne sile, n. pr. na pritisk, poteg, prelom, odstriženje. Vsled neprevidnosti, kompaktnosti in eventuelnih neudnih plen ne moremo pri kamnu pri statističnih računih biti prav sigurni, zato isto računamo z 20 kratno varnostjo. Največji odpor prenaša kamen na pritisk.

Lukničavost ali poreznost: Tudi to je zelo važno pri kamnu. Bolj če je lukničav, tem slabši je, ker usrkava več vode in zraka in od tega tudi zavisi. Čim bolj pa je lukničav, tem slabši prevodnik toplote je. Če vzamemo prevod toplote pri srebru z 100 imamo pri kamnu le sredno

0.5. Glede odpora napram vročini ognja kar je za marsikatero uporabo kamena zelo važno, je odvisno od tega kake in kolike so kamnove zvezne mineralije. N. pr. kamen, ki vsebuje mnogo kvarca gline, magnezije, grafita, je zelo odporen napram ognju kakor tudi pri kemičnem procesu žganih materij, ki se ob priliki vrše, nasprotno pa se apnenasti in pešnati kamni, kojih zvezno lepilo tvorijo zemelj-naste mase, le slabo obnesejo v ognju in povečini kmalu razpadejo; zelo slabo se tudi kamen drži pri visoki in hudi temperaturni izpremembi, tako n. pr. stopnice iz še tako trdnega granita, ki so pri požaru razbeljene in se jih pri gašenju z vodo shladi, takoj popokajo in razpadejo.

Važno je tudi, kako dobavljamo in pripravljamo kamenje. Zgornja plast kamnja, ki je direktno pod vremenskimi vplivi, nikdar ni tako uporabna za stavbarstvo. To porablamo največkrat za manj važne priproste gradnje ali pa naspice cest. Zato moramo preiti v nekoliko globokejši plasti, kjer že trajnejše dobavljamo in lomimo kamenje. Take kraje imenujemo potem kamnolome. Ker ni povsod dobiti raznovrstnega kamnja, nastane tako gotova vrsta, kot svetovno znana in važna založišča. Tako n. pr. imamo velik svetovno znani kamnolom za beli marmor v Carari v Italiji, kjer se že preko 2 tisočletja lomi na enem in istem kraju kamen. Velik kamnolom Serpentina se nahaja v Toplicah na Laškem itd. Mnogo večjih svetovno znanih kamnolomov za peskovc je v Nemčiji. Tudi Grška je bogata krasnega zelo izrazito pisanega marmorja. Tudi naša država ima precej dobrega kamnja, osobito v Dalmaciji in Macedoniji in tudi v Sloveniji; koplje se še sedaj le v manjšem obsegu. To so torej svetovno znani kamnolomi, kjer se z velikimi pripravami lomijo velikanske kamenite mase, ter se jih potem podeluje v manjše za transport sposobne bloke in se jih razpošilja križem sveta.

Za manjvažna kamnja so potem še manjši kamnolomi, ki pa še slove daleč na okrog. Tako n. pr. naš Pohorski granit, ki je edini v naši državi in kjer pridelujemo v zelo veliki meri kocke za tlakovanje ulic in cest. Važni kamni v Sloveniji, ki pa so večina uporabni le bolj za notranjščino, so Potpeški apnenc. Lesnobraški črni in rudečepisan marmor, Ihanški apnenc, Hotoveljski lepo rudeče pisan marmor. Glinški dolomit, Jeseniški porfir, Pohovski granit, Škofjeloški konglomerat, Pohorski glimer itd. Zelo sloveče in bogate lege kamnja je nagrmadenega na Krasu pod imenom Kraški marmor.

V praksi rabimo kamenje v različnih pozicijah, vendar pa je en princip, da, če je le možno, da ga postavimo tako kot je

bil postavljen v naravi. Obdeluje se kamen različno kakor to zahteva, naloga z arhitektonskega ali konstruktivnega stališča. Večja kamnoseška podjetja obdelujejo dandanes kamenje že v precejšnji meri z stroji, včasih traja žaganje le ene plošče v več plošč po več tednov. Tudi polira in brusi se največ s stroji. Ker še niso bili pred nedavnim časom poznati takšni stroji, se danes veliko bolj racionalno kamen izrabi kot preje, ker se obdeluje s stroji.

O kamnu, ako bi hotel opisati vsakega posebej, bodisi glede svojstva sestave in drugo, bi se dalo še mnogo pisati, ker je neizmerno veliko število raznovrstnega kamnja. Naš namen pa je, da le v kratkem podamo nekaj pojasnil o tem velevažnem materialu, ki ga v življenu srečavamo skoro pri vsakem koraku.

Z abiturijenti — v svet.

V Sarajevu.

Vozili smo se celo noč — dobro in slabo. V Sarajevo smo prispeli ob 7. uri zjutraj. Na kolodvoru nas je čakal odbornik »Jadranske Straže«, ki nas je povedel v »Dijaški prosvetni dom«. Bila je nedelja in dež je rosil. Izmučeni smo se malo odpočili. Čiste postelje in mir v domu nam je dobro del. Popoldne smo si že ogledovali »čaršijo« in zvečer smo že promenirali po sarajevskih ulicah. Obedovali in večerjali smo v »Oficirskem domu« po prav ugodni ceni — obed in večerja za 26 Din. Gospod upravitelj — major Rebek, Slovenec iz Štajerske nas je prav dobro postregel in nas tudi s svojo ljubeznivo gospo soprogo prijetno zabaval. Hvala lepa oboima za njihovo ljubeznivost in veliko naklonjenost.

V ponedeljek dopoldne 12. julija smo pod vodstvom gosp. inž. prof. Grofa ogledali državno železniško delavnico za popravo vagonov, dalje umetniško notranjost magistrata, ki je zidan v arabskem orientalskem stilu. Popoldne smo šli izven mesta ter občudovali imenitno sarajevsko »hidrocentrale« na hribu, ogledali si turški del mesta in eno turško kavarno in hišo. Najbolj nas je pa zanimal Sarajevski muzej s svojimi zares pestrimi oddelki. Tu je zbrano vse, kar je v Bosni-Hercegovini važnega in zanimivega. Narodne noše, šege, običaji, hiše, orodje, slike, vse, prav vse je tu zbrano v nazorni sliki in izrazu.

Novice.

Obrtniški krediti pri Narodni banki. Kakor smo že poročali, je uprava Narodne banke v Beogradu sklenila ukiniti obrtniške kredite po 5000 Din, katere je

doslej pod gotovimi pogoji dovoljevala obrtnikom. Obrtniške organizacije so v svojih številnih vlogah prosile Narodno banko, naj bi te kredite dovoljevala tudi v bodoče, vendar pa tem prošnjam ni ugodila iz razloga, ker je že ob času, ko je pričelaa dovoljevati obrtniške kredite, sklenila, da jih zopet ukine, čim bo pričela poslovati Obrtna banka kraljevine SHS. Ker je Obrtna banka pričela delovati, je sedaj Narodna banka ukinita te obrtništvu jako dobrodošle kredite. Zlasti malo obrtništvu bo ukinitve težko občutilo, zato pa moramo vztrajati na svoji zahtevi za zopetno uvedbo kreditov s strani Narodne banke. Res je, da je začela Obrtna banka kraljevine SHS že poslovati, vendar ji ne bo v doglednem času mogoče zadovoljiti potrebe po kreditih v vseh pokrajinah in bo zato zlasti obrtništvu v Sloveniji do ustanovitve podružnice v jako slabih kreditnih razmerah. Organizacije naj bi se zaradi tega ponovno obrnile na vodstvo Narodne banke s prošnjo, da vnovič preudari to vprašanje in, da ostanejo obrtniški krediti po dosedanjih pogojih tudi še vnaprej v veljavi.

Možnosti trgovinskih stikov med Jugoslavijo in Mehiko. V sejni dvorani Zbornice za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani je 8. julija dopoldne predaval trgovinski ataše pri mehiškem poslanstvu v Rimu gosp. Salvador Prieto o možnosti poglobitve gospodarskih odnošajev med Jugoslavijo in Mehiko. Gospod predavatelj je prišel v našo državo po nalogu mehiške vlade, da informira naše gospodarske kroge o gospodarstvu Mehike, kolikor pride v poštev za presojo možnosti neposrednih trgovinskih stikov med našo državo in Mehiko.

Predavatelja je v imenu Zbornice za trgovino, obrt in industrijo pozdravil zbornični tajnik gosp. dr. Pless. V svojih uvodnih besedah je omenil, da do leta 1922. sploh nismo imeli z Mehiko nikakega prometa. Šele leta 1923. smo uvozili iz Mehike 23.000 kg industrijskih rastlin v vrednosti 431.000 Din. Leta 1924. smo uvozili le 5700 kg, in to morske trave, slame in drugih sirovin za pletenje in izdelavo ščetk ter pohištva. Leta 1925. je uvoz zopet nekoliko oživel; uvozili smo predvsem asfalt in asfaltno smolo v vrednosti 379.000 Din. V tem letu smo prvič izvažali v Mehiko, in sicer se je izvozilo 720.000 kg dalmatinskega cementa v vrednosti 342.000 Din. Gospod ataše je uvodoma orišal gospodarski razvoj Mehike, njene prirodne zaklade in glavne produkcijske panoge. Mehika je pretežno agrarna država z močno razvito industrijo. Poleg žita prideluje velike količine industrijskih rastlin (bombaž, lan, konopljo in druge sirovine za tekstilno industrijo, produk-

cijo ščetk, metel itd.), kavo, eksotični les (mahagoni) proizvaja pa tudi kovine in petrolej. Za uvoz v našo državo bi prišel v poštev v prvi vrsti bombaž, dalje petrolej, asfalt, eksotični les, morska trava in ostale industrijske rastline, kakao, riž itd. Mnogo teh predmetov že danes uvažamo preko drugih držav. To nepotrebno posredništvo pa le podraži blago. V svrhu poglobitve trgovinskih stikov bi bilo treba urediti zvezo med Jadranom in Mehiko. Mehika pa bi bila tudi važna kot izseljeniška država. Mnogo je tam neobdelane, zelo rodovitne zemlje, ki se lahko vzame v zakup ali pa se lahko kupi za nizko ceno. Po predavanju je gosp. ataše razdelil med poslušalce brošuro o gospodarstvu Mehike, kjer more vsak zainteresent dobiti potrebne podatke. Za informacije pa je mehiško poslaništvo v Rimu vsakemu interesentu rade volje na razpolago. Zbornični tajnik dr. Pless se je v imenu Zbornice in navzočih poslušalcev zahvalil gospodu atašeju za lepo predavanje ter izrazil željo, naj bi njegov trud ne ostal brez pozitivnih uspehov. Navzoči trgovci in industrijci so se živo zanimali za blagovne vzorce, ki so bili razstavljeni v sredini dvorane. Pri tej priliki so mogli ugotoviti, da so cene nekaterim sirovinam izredno nizke. Tako stane n. pr. me-

hikanski mahagonijev les le okrog 6000 dinarjev za kubični meter, dočim stane isto blago preko Hamburga 10.000 do 12.000 Din.

Ljubljanski velesejem. V dneh od 2. do 11. julija se je vršil ljubljanski velesejem, katerega je obiskalo po približni ocenitvi okrog 70.000 ljudi. Posetilo ga je tudi mnogo inozemcev. Med razstavljalci je bila jako dobro zastopana avtomobilska industrija, v obrtu pa pohištvena stroka. Velesejem je tudi popolnoma uspel. Ne more se sicer po obisku meriti z lanskim letom, vendar pa je bil prav zadovoljiv. Tudi razstavljalci so bili, vsaj po veliki večini, zadovoljni z uspehom. Kupčije so se razvijale najboljše v sledečih strokah, ki izkazujejo najboljše rezultate: usnjeni izdelki, kolesa, testenine in čokolada. Tako lep uspeh velesejma je pripisovati v prvi vrsti neumornemu delu predsednika uprave velesejma, g. Frana Bonača, ter ravnatelju velesejmskega urada, belgijskega konzula g. Milana Dularja. Po uspehu velesejma je pričakovati, da bo tudi jesenska razstava prinesla gotovo lepe uspehe.

Jesenski zagrebški velesejem in 75-letnica zagrebške trgovske in obrtniške zbornice. Jesenski zagrebški velesejem se bo vršil od 28. avgusta do 5. septembra

t. l. Za časa trajanja velesejma bo na svečan način proslavila Trgovska in obrtniška zbornica v Zagrebu 75letnico svojega obstanka. Svečanosti se bodo pričele 29. avgusta in bodo trajale več dni.

Pri direkciji državnih železnic v Sarajevu dne 6. avgusta t. l. ofertalna licitacija glede dobave 500 tisoč komadov opeke.

Pri upravi državnih monopolov, ekonomsko odelenje v Beogradu dne 2. avgusta t. l. ofertalna licitacija glede dobave lesenega stavbnega materiala.

Pri Upravi barutane v Kamniku dne 9. avgusta t. l. ofertalna licitacija glede dobave raznega materiala (žičniki, razno usnje, jermeni, etikete, ščetke, barva, firnež, kaolin, minij, metle, milo, steklo za okna, lesno oglje, žarnice, žica itd.).

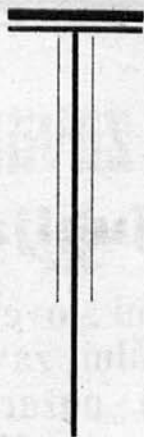
Pri direkciji državnih železnic v Ljubljani, ekonomsko odelenje, se bo vršilo naslednje ofertalne licitacije: Dne 8. avgusta t. l. glede dobave krtač, metelj, čopičev in smolnatih bakelj; dne 9. avgusta t. l. glede dobave Portland-cementa in mazila za parkete; dne 12. avgusta t. l. glede dobave 5000 kg mila, 2000 kg loja in 16.000 kg železne pločevine. Pogoji so interesentom na vpogled pri ekonomskem odelenju te direkcije.

Obrtno kreditna zadruga

v Ljubljani

r. z. z n. z.

Pražakova ul. 3.

Sprejema hranilne vloge, daje posojila na zastave, odstopa računov, eskomptira menice itd. itd.

REMEC - COMP.

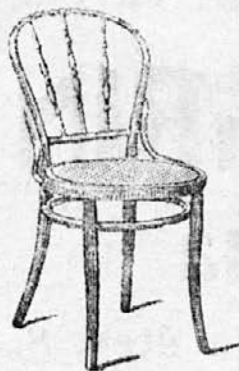
**LJUBLJANA - SHS
KERSNIKOVA ULICA št 7.**

Prej

I. Bahovec nasl.

Tovarna na

**DUPLICI pri Kamniku
STOLARSTVO**

Upognjeno pohištvo.

Prešani furnirji za stole in mizarstvo.

Parketi. Rezani les.

Interurb telefon:

Pisarna: Ljubljana 266. — Tovarna: Kamnik 4.

Telegrami:

Ljubljana Ingenieur Remec — Kamnik Remec-Co.

**Mednarodna razstava Bruxelles 1925
odlikovanje Grand prix z zlato kolajno.**

Telefon štev. 16.

USTANOVLJENA LETA 1889.

Poštni ček 10.533.

MESTNA HRANILNICA LJUBLJANSKA

(GRADSKA STEDIONICA)

Ljubljana, Prešernova ul.

Stanje vložnega denarja nad 250 milijonov dinarjev. Stanje vložnega denarja nad 1000 milijonov kron.

Sprejema vloge na hranilne knjižice kakor tudi na tekoči račun, in sicer proti najugodnejšemu obrestovanju. Hranilnica plačuje zlasti za vloge proti dogovorjeni odpovedi v tekočem računu najvišje mogoče obresti.

Jamstvo za vse vloge in obresti, tudi tekočega računa, je večje kot kjerkoli drugod, ker jamči zanje poleg lastnega hranilničnega premoženja še mesto Ljubljana z vsem premoženjem ter davčno močjo. Uprav radi tega nalagajo pri njej sodišča denar nedoletnih, župnijski uradi cerkveni in občine občinski denar.

Naši rojaki v Ameriki nalagajo svoje prihranke največ v naši hranilnici, ker je tu popolnoma varen.

STAVBNO PODJETJE

IVAN OGRIN

Ljubljana

Gruberjevo nabrežje štev. 8.

Prevzema vsa zidarska in druga stavbna dela. Izvršuje razne načrte in proračune. Izdaja strokovna mnenja.

Primerno nizke cene.

Delo solidno.

Telefon 426.

Elektrotehnično podjetje

Jože Markeš, Jesenice št. 54

Gorenjsko.

Inštalira kompletne električne naprave za razsvetljavo
Delo solidno! in prenos sile. Cene zmerne!

Vzajemna zavarovalnica v Ljubljani

je edini slovenski
zavarovalni zavod, ki
zavaruje proti požarnim škodam
poslopja, premičnine in
poljske pridelke.

Sprejema življenska zavarovanja v vseh kombinacijah.